

გამოდის
1993 წლის
მარტიდან

დამოუკიდებელი ეპრაული გაზეთი საქართველოში

„MENORA“ INDEPENDENT JEWISH NEWSPAPER IN GEORGIA

בָּרְהָה

„МЕНОРА“ НЕЗАВИСИМАЯ ЕВРЕЙСКАЯ ГАЗЕТА В ГРУЗИИ

ნოვემბერი
ხევანი
№11 (422)
(5777)
2016

”מגורה“ עיתון יהודי בגאורגיה

შიმონ პერესის სახელობისა

თბილისში წმინდა თამარ მეფის სახელობის უნივერსიტეტში, რომელიც საპატირიარქოს ეგზისტიციონირებს, შიმონ პერესის სახელობის კაბინეტი გაიხსნა. კაბინეტის გახსნის იდეა უნივერსიტეტის რექტორს, არქიმანდრიოტ ადამს (ვახტანგ ახალაძეს) ეკუთვნის. ეს თანამედროვე აუდიტორია ალქოლოიდური უახლოესი კომპიუტერული ტექნიკით.

აუდიტორიის გახსნაზე თავი მოყიდვების ქართული და ებრაული მხარის ნარმომადგენლებმა. გახსნის ცერემონიალს ესწრებოდა ისრაელის სა-განგებო და სრულუფლებიანი ელჩი საქართველოში შაბთაი ცური. დამსწრეთა შორის იყვნებოდა აგრეთვე ისრაელები სტუმრებიც.

ლი სტუმრობიც. კაბინეტის დათვალიერების შემდეგ სტუმრებმა საკონფერენციო დარბაზში გადაინაცვლეს, სადაც შიმონ პერესის ხსოვნისადმი მიძღვნილი საგანგებო მრგვალი მაგიდა გაიმართა. ნაჩვენები იქნა მისი ერთ-ერთი ბოლო გამოსვლისას წარმოთქმული სიტყვის ვიდეოფირი, რომელმაც სტუმრებზე მეტად ემოციური შთაბეჭდილება მოახდინა.

ორიენტაციული უძალესი ეფექტები
მისცა მოსფლიო პოლიტიკის ამ მეგაპროცესის. მათ ადამია ისაუბრა ქა-
რთულ-ებრაულ ურთიერთობებზე, იმ მიზნებსა და გვერდებზე, ალიშვილი
კაბინეტის გახსნა რომ განაპირობეს. დასახა სამეცნიერო კვლევის სამომა-
ვლო პროცესის გაუსვა შიმონ პერესის მიერ გაღეცულ სამაგ-
ალითო წვლილს, როგორც საკუთრივ ისრაელის, ისე მოსფლიო პოლიტიკის
წინაშე და დასძნა, რომ ამგვარი მაგალითები ახალგაზრდობის სამომავლო
აღზრდაში ერთობ შთამაგლინებელია.

შიმონ პერესის სახვათა და ქართულ-ებრაულ ურთიერთობებზე ისაუბრუ, მრავალი მაციონი მონაწილე აგრძომს სალილობას.

ბრეს ძრგვალი ძაგიდის მოხაზილე გაძომას ვლებებაც. შემონ პერესის ლვანლის თაობაზე „მენორას“ მყითხველი კარგად ინფორმირებულია. მასალა მის შესახებ ჩვენი გაზეთის წინა ნომერშიც გამოქვეყნდა.

შიმონ პერესმა დაასრულა იმ გენიალურ პოლიტიკურ მოღვაწეთა გენერაცია, ისრაელის სახელმწიფო ქრიობის აღდგენიდან მოყოლებული, უზარმაზარი ძალის ხმევა რომ გასხიერ ქვეყნის დამოუკიდებლობის შენარჩუნებისა და სახელმწიფოს მაქსიმალურად განვითარების საშვილთაშვილო საქმეები.

ቻይኖ ቻይኖስ

თბილისის მთავარ პერიტ ქნესეთში 28 ოქტომბრის სააღაონს, შაპათის ლოცვის დაწყებამდე ერთობ მნიშვნელოვანი მოსაზრება გამოითქვა. თებაზე მდგომა ხაზანმა ყურადღება გაამახვილა ანტონ კათალიკოსის ქუჩაზე მოქმედ ეპრაულ მუზეუმზე. ალნიშნა, რომ ჩვენი ეპრაული თემი მეტად მოხარული და მადლიერია მისი ესოდენ რესპექტაბელური იმიჯით. განსაკუთრებული მადლობით მოიხსენია შენობის სარესტავრაციო პროცესის დამფინანსებელი ბიძინა ივანიშვილი. კმაყოფილებით ალნიშნა, რომ თბილისის ტურისტულ მარშრუტებს გადარჩენილი მუზეუმის ამოქმედებით ერთ-ერთი მოთხოვნადი კერა შეეძინა.

ამასთანავე, გამომსვლელმა ერთგვარი გულისტყვივილი გამოხატა მუზეუმში წარმოდგენილი არაებრაული რელიგიური სიმბოლოების გამო, რაც ებრაელ მორწმუნებს, მით უფრო, ღრმად მორწმუნე ორთოდოქს სა-სულიერო პირებს გარკვეულ უხერხულობას უქმნის. აღნიშნულთან დაკა-ვშირებით, სალოცავის გაბაიძ ჯამაათს სპონტანურად საკითხის გასაჯა-როებამდე ანდა ოფიციალურად დასმამდე სიტუაციის კარგად გააზრება, რაბინთა მოსაზრებების შეჯერება, ჯამაათთან ერთად ერთიანი პოზიციის ჩამოყალიბება და ერთიანი პოზიციის კვალობაზე შემდგომი გადაწყვეტილების მიღება მოუწოდა.

„მენორას“ რედაქცია მზად არის საკითხის სადისკუსიოდ ჯამაათის წევრებს (მათი სურვილის შემთხვევაში) დაუტმოს გაზეთის ტრიბუნა. ამას-თანავე, რედაქცია, თავის მხრივ, დასძენს:

თავაცე, ორდენისა, თავისი მოიცვ, დასხების:

საყოველთაოდ აღარ გული ფაქტია, რომ რელიგია ზოგადად, როგორც საზოგადოებრივი ცნობიერების ფორმა, არ არის დემოკრატიული ინსტიტუცია. რელიგიური ფორმატი, როგორც ასეთი, ოპერირებს მეცნიერებას და მას მიერთოს მეცნიერებას.

იური წესებით, ამკრძალავი დოგმებითაც კი. მათგან გადახვევას ან, გნებავთ, მათ იგნორირებას ვერ ჰყუობს და მკრეხელობად მიიჩნევს. ეს ასეა და ვერანაირი თეოლოგიური წიაღსვლები ამ გარემოებას ვერ შეცვლის. ბოლოსდაბოლოს, ყველა რელიგიას ხომ საკუთარი სჯულის კანონი აქვს. ჰოდა, ბუნებრივია, რომ ამ ფონზე არც იუდაიზმია გამონაკლისი. მასაც საკუთარი აღმსარებლობითი კანონიკა და ტაბუები გააჩნია.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ის გარემოება, რომ ებრაული მუზეუმი დღეს, ასე ვთქვათ, ნეიტრალურ ტერიტორიაზე როდი ფუნქციონირებს. ის ნატაძრალ კერაზე მოქმედებს!!! ეს შენობა მე-19 საუკუნეში ებრაული სინაგოგა განალდათ და მას „სამხედროთა სალოცავი“ (солдатская синагога) ერქვა. მოგეხსენებათ, ცარიზმის ეპოქაში რუსეთის იმპერიის ჯარში განვეულ ებრაელ სამხედროებს სამსახურებრივი ვადის ამონურვის შემ-დგომ სამხედრო დისლოკაციათა ტერიტორიებზე ე.ნ. კომპაქტურად განსახლების ზონების (чертты оседлости) შექმნა შეეძლოთ. სწორედ, ერთ-ერთ ასეთ განსახლების ზონად საქართველოში მოქმედ ცარიზმის გარნიზონებში სავალდებულო სამსახურის ვადის გასვლის შემდგომ ებრაელმა სამხედროება თბილისი აირჩიეს. აյ მუდმივ საცხოვრებლად დარჩენილებმა სამხედროთა სინაგოგა ააშენეს, რომლის კერაზეც დღეს ებრაული მუზეუმი ფუნქციონირებს.

ზოგადად რელიგიურ სამყაროში მოქმედებს ერთგვარი დაუწერელი კანონი თუ სულიერი ინერცია, რომ ნატაძრალ კერაზე შესაბამისი კონფესიის სულიერი ენერგეტიკა აკუმულირებული. აღნიშნულის გამო მათი შემდგომი საერო ან, გხებავთ, სამოქალაქო სტატუსით ფუნქციონირება - არც მეტი, არც ნაკლები - დიდი ცოდვაა და სწორედ ამიტომ მიუღებელია და დაუშვებელი. საილუსტრაციოდ მოვიხმობთ მაგალითს ქართული მართლმადიდებლური ეკლესიის ახლო ნარსულის პრაქტიკიდან, როცა აღნიშნული მოტივაციით ნატაძრალ კერაზე მოქმედ სამ ქართულ თეატრს დაატოვებინეს სცენა და მათთვის მიკუთვნებული ფართები კვლავ ქართულ ეკლესიას დაუბრუნდა. იგულისხმება მეტების ტაძარში მოქმედი მეტების თეატრი, დარეჯანის სასახლის ანუ „საჩინოს“ კარის ეკლესიაში მოქმედი კოტე მახარაძის მიერ დაარსებული ერთი მსახიობის თეატრი და ე.წ. „ვორონცოვზე“ წმინდა ნიკოლოზის ეკლესიაში მოქმედი ქართული ფოლკლორის თეატრი, რომელსაც ნუკრი ქანთარია ხელმძღვანელობდა (სამწუხაროდ, ანალოგიური შედეგი არ დადგა ყოფილ აშკენაზთა სინაგოგის შემთხვევაში, რომელშიც დღემდე სამეფო უბნის თეატრი განაგრძობს სახიობას!). მისა-სალმებელია, რომ ქართული ეკლესია, თავის მხრივ, კვლავაც განაგრძობს ძალისხმევას საცხოვრებლად გადაკეთებულ ყოფილ ნატაძრალთა დასაბრუნებლად, რაშიც ნარმატებას კუსურვებთ.

მაგრამ დავუბრუნდეთ ჩვენს მუზეუმის ეპრაულ კერაზე სხვა აღმსარებელი კონფესიის რელიგიური სიმბოლოებია დავინებული, თბილისის მთავარ სინაგogaში გამოთქმული გულისტყვილის მოტივაცია მით უფრო გასაგებია. თუმცა, ამგვარი რელიგიური „ეკლექტიზმის“ მიზეზი თავად ამ კერის დღევანდელი სტატუსი გახლავთ, რომელიც აპრიორულად განაპირობებს „პრინციპულ“ ეკლექტიზმს:

მუზეუმის საპარადო შესასვლელის მარცხნივ გაკრული აბრა გვაუწყებს:

„დავით ბააზოვის საქართველოს (?!.-რედ.) ეპრაელთა ისტორიის მუზეუმი“. (სტილისტურად სწორი ფორმულირებაა „საქართველოს დავით ბააზოვის სახელობის ეპრაელთა მუზეუმი“). მარჯვენა აბრა კი მიგვანიშნებს: „ქართულ-ებრაული 26 საუკუნოვანი მეგობრობის საზოგადოება“ (გრამატიკული მართლწერის თანახმად, მითითებული სტაჟის სხორი ფორმა დეფისს საჭიროებს ანუ უნდა იყოს „26-საუკუნოვანი“). გალავნის სვეტზე გაკრულ სამეცნიერო აბრაზე კი რუსული ნარწერა იტყობინება: „Музей истории евреев Грузии и грузино-еврейских отношений имени Д.Баазова“. სწორედ რომ ამ კომბინაციაშია პრობლემა და აი, რატომ:

ყოფილი ნატაძრალზე რელიგიურად სტრილური იუდაური კერის ანუ საკუთრივ ებრაული მუზეუმის ფუნქციონირება ებრაული მრნამსის შესაბამისი საექსპოზიციო, სამეცნიერო-კვლევითი და საგამომცემლო სეგმენტებით აღექვატურა და სასულიერო დისკონფორტს არ შეიცავს. მაგრამ იმავდროულად „მეგობრობის საზოგადოების“ ეგიდით განპირობებული სამოქალაქო-პოლიტიკური იდეოლოგიის მქონე ცენზი და სტატუსი სულიერებასთან „გათამაშებას“ ანუ ე.წ. „გალაითებას“ იმთავითვე ჩვეულებრივ მოვლენად მოიაზრებს. რუსული ნარჩერის თანახმად კი ოფიციალურად საქმე სულაც შერეულ ფორმატთან, რაღაც სიმბიოზთან გვქონია. სწორედ ამიტომაც იქცა ამგვარი ექსპერიმენტული სინთეზის - რელიგიური და საერო ფაქტორებით ხელოვნურად ნაჯვარი მუზეუმის - მოდელი სასულიერო პირთა განსჯის საგნად, უნებლივ ცოდვისგან თავის დაზღვევის მიზნით მუზეუმი მისვლისგან თავშეკავების მიზეზად. დასანანი ფაქტია, რომ სამოქალაქო ივენტებით აღმსარებლობითი მრნამსის გახალისების მცდელობა ერთგვარ გამოწვევად იქცა.

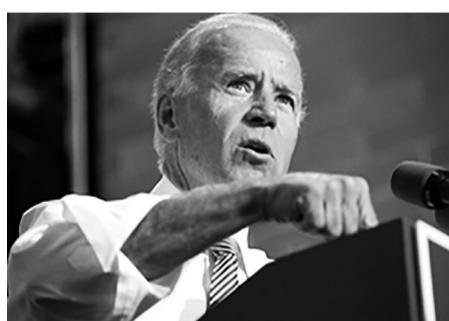
ამერიკის შეერთებულ შტატებში დამთავრდა დიდი საარჩევნო მარათონი. ამერიკის პრეზიდენტი გახდა — დონალდ ტრამპი

დონალდ ტრამპისა და ბინიამინ ნებანიაშვის საუბარი

აშშ-ში ჩატარებული არჩევნების მომდევნო დღეს ისრაელის პრემიერ-მინისტრი ბინიამინ ნებანიაშვი ტელეფონით ესაუბრა აშშ ახლადარჩეულ პრეზიდენტს დონალდ ტრამპს. ისრაელის მთავრობის მეთაურმა დონალდ ტრამპს მიულოცა ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტად არჩევა და დაარჩნენა, რომ ამერიკას არა ჰყავს უფრო საიმედო პარტნიორი, ვიდრე გახლავთ ისრაელი.

დონალდ ტრამპმა ბ. ნებანიაშვის მოლოცვისათვის მადლობა გადაუხადა და უახლოეს ხანს ამერიკაში გვეწვიეთო, სთხოვა.

პრემიერ-მინისტრის კანცელარიაში ტრამპისა და ნებანიაშვის საუბარი დაახასიათეს, როგორც „ერთმანეთისათვის კარგად ნაცონბი ირი ლიდერის თბილი და მეგობრული საუბარი“. ბინიამინ ნებანიაშვი 9 ნოემბრის საღამოს სოციალურ ქსელ „ფეისბუქში“ გამოაქვეყნა ვიდეორეკოლი, რომელშიც ტრამპს ულოცავს საპრეზიდენტო არჩევნებში გამარჯვებას: „ახლად არჩეული პრეზიდენტო დონალდ, ჩემო მეგობარო, მოგილოცავ ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტად არჩევას. თქვენ ისრაელის დიდი მეგობარი ხართ, ძალიან ვაფასებ იმას, რომ ჩვენ ერთად ვიმოქმედებთ უსაფრთხოებისა და მშვიდობისათვის. ისრაელი მადლობელია ასეთი დიდი მხარდაჭერის გამო.“

ებრაელობას ტრამპის იმედი უდა ჰერცლის

აშშ ნარმავალმა ვიცე-პრეზიდენტმა ჯო ბაიდენმა 9 ნოემბერს მსოფლიოს ებრაელთა კონგრესის მიერ მოწყობილ შეხვედრაზე ებრაელი ლიდერები დაარწინენ, რომ აშშ ახლადარჩეული პრეზიდენტი დონალდ, ჩემო მეგობარო, მოგილოცავ ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტად არჩევას. თქვენ ისრაელის დიდი მეგობარი ხართ, ძალიან ვაფასებ იმას, რომ ჩვენ ერთად ვიმოქმედებთ უსაფრთხოებისა და მშვიდობისათვის. ისრაელი მადლობელია ასეთი დიდი მხარდაჭერის გამო.“

ალდ ტრამპი კეთილსინდისიერად შეასრულებს ისრაელის წინაშე აღებულ ამერიკის ყველა ვალდებულებას. — მე აქ იმსისვის ვდგენ, რომ გითხვათ თქვენ: რაც არ უნდა მოხდეს, ეჭვიც არ მეპარება, რომ ტრამპი ისრაელისადმი დახმარებას არ შეამცირებს — თქვა ბაიდენმა — ამერიკის ახალ ადმინისტრაციას კიდევ ენადოს, შეამციროს თავისი ძალისხმევა ისრაელის მიმართ, კონგრესი არასოდეს არ მისცემს ამის უფლებას, ამას ამერიკელი ხალხი არ დაუმვებას!

ტრამპის ნათესავების ბალონუსეული პერიოდი

დონალდ ტრამპის სიძის — ქალიშვილის მეულლის — ჯარედ კუშნერის მისრაფებამ, რომ ებრაელობისათვის დაემტკიცებინა ჩემი სიმამრი ანტისემიტი არ არისო, ბელორუსის ერთი პატარა ქალაქი — ნოვოგრუდსკი საქვეყნოდ ცნობილი გახადა. აშშ-ში პრეზიდენტის არჩევნებამდე ცოტა ხნით ადრე, ჯარედ კუშნერმა გამოაქვეყნა სტატია, რომელშიც მკითხველს გააცნო თავისი — ებრაული ოჯახის სამხედრო ისტორია, ისიც უამბო, თუ როგორ ცხოვრობდნენ ნოვოგრუდსკის გეოტოში და როგორ გაიცცნენ პარტიზანებთან. გაზეთები აჭრელდა სათაურებით „ტრამპის სიძე ბელორუსი პარტიზანების მცილიშვილია“.

მეორე მსოფლიო ომამდე კუშნერები ნოვოგრუდსკის ცენტრში — ბაზრის მოედანზე ცხოვრობდნენ, ჰელიკონის ქვის, საკუთარი სახლი, მოპირდაპირე მხარეს კი მაღაზია. ოჯახის უფროსი ზეიდელ კუშნერი ბენვეულს ანარმოებდა — კერავდა ქურქებს, ქუდებს ამიტომ „მექუდე ზეიდელს“ ეძახდნენ. ოჯახი სამი შვილი ჰყავდათ — ვაჟი ხონია, ანუ ხონენი და ორი ქალიშვილი — ლეა და რაია. სწორედ რაიას შვილიშვილი გახლავთ დონალდ ტრამპის სიძე — ჯარედი.

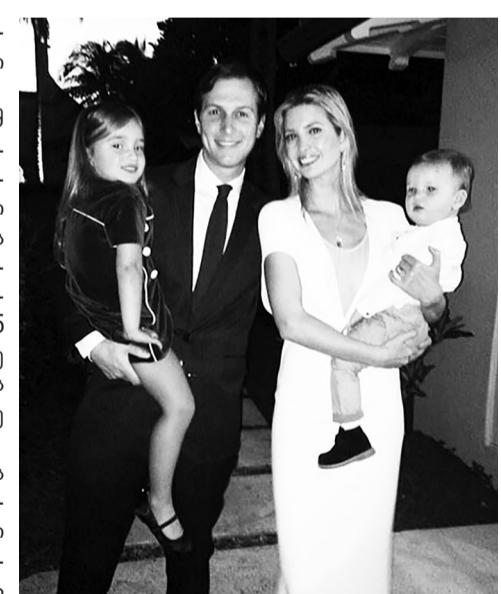
ახლადარჩეული პრეზიდენტის „ეპერი“ ქალიშვილი

ივანკა ტრამპი, იგივე იაელ კუშნერი — საარჩევნო კომისანის „რუხი კარდინალი“

The New York Times-ი წერს, რომ ივანკა ტრამპმა, იგევე იაელ კუშნერმა, დონალდ ტრამპის საარჩევნო კომისანიაში უფრო დიდი როლი შეასრულა, ვიდრე ტრამპის მეუღლე მელანიამ. გამოცემის აზრით, ივანკა ტრამპი — იაელ კუშნერი ნამდვილი პირველი ლედი. 35 წლის ივანკა ნარმატებული ბენარძე გახდა და წიგნიც კი დაწერა იმის თაობაზე, თუ როგორ უნდა გახდე ნარმატებული.

ივანკამ ეკონომიკის ბაკალავრის ხარისხი პენსილვანიის უნივერსიტეტში მიიღო, მაგრამ თავისი კარიერა დაიწყო, როგორც მოდელმა. მილიარდერის ქალიშვილმა ბიზნესი იმით ნამოინცო, რომ ნიუიორკში, მედისონ ავენიუზე ძვირფასეულობის მაღაზია გახსნა. ამჟამად ტრამპის დეველოპერული ორგანიზაციის ვიცე-პრეზიდენტია. მის მიერ დაწერილი წიგნი „ივანკა ტრამპის საიდუმლოებანი“ ბეტსელერი გახდა.

ცნობილია, რომ ტრამპის ქალიშვილმა ორთოდოქს ებრაელზე — ჯარედ კუშნერზე ქორწინების წინ იუდაიზმი მიიღო, სახელად იაელი დაირქვა. **Jurnal Vogue**-სთან ინტერვიუში ტრამპის ქალიშვილი ამბობს, რომ ოჯახში მხოლოდ ქაშერი საკვებით იკვებებიან, ყოველთვის იცავენ შაბათს — ამ დღეს მობილური ტელეფონი ყველას გამორთული აქვს და მხოლოდ ერთმანეთთან ურთიერთობები. ივანკამ სამი შვილი გაჩინა მისი უმცროსი ვაჟი ქვეყნის განაკვეთის საარჩევნო ციებ-ცხელების დღეებში — 2016 წლის 27 მარტს მოევლინა. ივანკას ახალიათებენ, როგორც განათლებული, სამაგალითო დედას, ენევა ქველმედებას. მას აქვს უძრავი ქონება, სასტუმროები. მამასთან ძალიან კარგად მეგობრობს და როგორც ამბობენ, ტრამპის მიერ ქვეყნის მართვაშიც მიიღებს მონაწილეობას.

იცხაკ დავითის რეველაციონარიზმი

რეველაციონარისტული მოძრაობა წარმოადგენს მისი დამარსებლის იცხაკ დავიდის მიერ სულიერ იდეოლოგიაში ნარმოებული ნაშრომების თავსათაურებს და რ.ი.ს.ტ.მ-ის ოფიციალურ დოკუმენტს. „რეველაციონარიზმი 2000-იან წლებში გამოქვეყნდა რამდენიმე ტომაბა. ამ მიმართულებით კვლევა მუშაობა ჯერ კიდევ გრძელდება და თანდათან ერწყმის იცხაკ დავიდისა და მისი დამხმარე ჯგუფის მიერ წარმოებულ ძირითად პროექტს. „რეველაციონარული ცივილიზაცია განვირცობადობაში“, რომლის დღემდე გამოცემული 26 ტომი თანდათან ხდება მკითხველისათვის მისაწვდომი მსოფლიოს წამყვან ეროვნულ ბიბლიოთეკებში.

რეველაციონარისტული მოძრაობა, ვითარცვაცოდნილი აღინიშნების მნიშვნელოვანი ფაქტორი, თავისუფალია ყოველგვარი უნაყოფუ პოლიტიკურ იდეოლოგიური საჭდებისაგან, ყოველგვარი რელიგიურ-სეტებაზეც მიმდინარეობის შემძიმელი მარწმუნებიდან. მასში რევოლუცია, როგორც სოციალურ-პოლიტიკურ ფაქტორი, სათანადო შერწყმას, დასაბუთებასა და განმტკიცებას ჰპოვებს. გამოცხადების (რევალაცია) ფენომენით, რაც ნინავს ყველა სახის პოლიტიკური, იდეოლოგიური და რელიგიური ნინაალმდეგობებისა და მოცემული პოლიტიკური ერთეულის შიდა სისტემური კონტროვერსიებისა და დააბულობის მოხსნა-აცილებას, უზენაესი განგებისმიერად და ორგანულად გამოიწილებული ხელმძღვანელობის მეջ. სამწუხაროდ, ზოგიერთი რელიგია უკვე იქცა საზარლად აგრესიულ ფაქტორად მსოფლიოს მასშტაბით და უსასრულოდ მზარდი მსხვერპლის გამომწვევე მიზეზად. არსებულ რელიგიურ მექანიზმებს რევალოციონარიზმი უპირობელი განვითარებულ ფაქტორად მიმდინარეობს. ესაა შინაგანად მოკინთე და მთრთოლვარე მოლოდინი გაცხადებული, ვიზუალიზრებული უზენაესის სურვილისა განხორციელებული ადამიინურ რევოლუციაში, კველა სახის სასიცოცხლო გარდაქმნაში.

დღეს ჩვენ ყველანი ვართ მონმებ გლობალური ხელმძღვანელობის კორუმპირებულობის, ურიად მცირედი გამონაკლისებით—დაცემის პირს მიტანებული მსოფლიო, ცნება „სახელმწიფო—ეროვნულობა“ დაზინტეგრაციისა და დაშლის პორტფელში მყოფი, მსოფლიო კერძოობისა გაპრეტახების სხვადასხვა სტადიაზე, ზნებობრივი სრულ დავრდომასა და დაკინიცებაზე, რასაც ემატება სახიფათოდ ცოლიტიზირებული პარტიულ-ადმინისტრაციული, სამართლებრივი და სამართლდებული ისტყვლისმენცით. ასეთია ტექნიკოლოგიური გაუცხოების აღვენების სინოქალი ეპოქა და გზასაცდენილი გლობალიზაცია. ამდენად რეველაციონარიზმი წარმოადგენს ერთადერთ სათანადო პასუხს აქ ჩამოთვლილ სხეულებათათვის.

რეველაციონარისტული მოძრაობა გვიხატავს უზენაესი განგებისმიერი ჩარევის აუცილებლობას, მასებიდან გამოწვილული ხელმძღვანელობის სოციალურ-ეთიკური რეველატორული განწყობა -ცნობიერების ყოველდღიურ ქვეყნიერ საკითხებში, რაც მიმართულია რეგიონალურ ფედერალიზმული ეთნიკურ-სოციალური ერთეულების შექმნისაკენ. უარყოფს რა თვითდაჯერებულ, პოლიტიკურ-დემაგოგიურ პოპულიზმს, ფუჭ „დღიორგატილ-პარალამეტრულ“ ლაქელებანობას და ჩამოყალიბებულ-ჩამომხმარ რელიგიურ დოგმატიზმს, რეველაციონარიზმი ადამიანის საყოველთაო სემანტიკას აფუძნებს და ურნყავს შიდა ინდივიდუალურ სინდისს, რომელიც პროექციორებულია ერთადერთ უზენაეს განგებაში (ტრანსცენდენტი) უზადო, უმნიკვლო რჩენაზე. რეველაციონარისტებს სხამთ, რომ რეველატორული განწყობა მიაინშნებს პიროვნების ზნეობრივსა და მყრინობებლივით შიაგან დუღილზე, რომელიც ვაბირირებს რა თავის ძირებულ ბირთვში, აღძრავს განგების მიერ ცნობადობასა და განწყობილებას მიმართულ კაცობრიობის სხინდისაკენ და სამყაროსეული წესრიგისა და სტრუქტურის გაუმჯობესებისაკენ.

განვებისმიერთან არხებისა და მისასვლელი პორტალების გახსნას. საბოლოოდ, როცა ყველა პოლიტიკური იდეოლოგია წარმოშნება როგორც მიმავალი, განუკურნებელი სენიორ შეპყრობილი და მომავდავი ელემენტი, მხოლოდ რეველაციონარიზმი ჩრდა კაცობრიობის დღის წესრიგში. უზრადა ამასთან ერთად ვალიორო, რომ ნამდვილია სამოქალაქო და სხვა სახის უფლებები არ უნდა ინზავებს და არც უნდა აქტივიზდე, ან უბიძგებდეს ზანტობა-უქნარობისკენ, მუქთახორობისკენ, თავაშვებულებისკენ. აქ ჩვენ გვიურს სავსებოთ მკაფიონი ვიყორთ, და ეს კოცეფცია შესანიშნავად არის აღძრული და გაანალიზებული იცხავ დავიდის ნაშრომებსა და მონოგრაფიებში სხვადასხვა ენგბზე, ბოლო-დროულად და ძირითადად ინგლისურად. დიახ, სულიერი მონიბა უზრესია ფიზიკურ ყმობასა და ეკონომიკურ ექსპლოატაციაზე.

ვაკვირდებით რა ახლანდელ მსოფლიოს, ჩვენ ვხედავთ სწრაფად გავრცელებად ჯიპადურ-ისლამისტურ ტერორისტულ მიღიტანტიზმს, იავარყოფილი, გადამწვარი, მოისრებული მინებისა და რეგიონების დიდალ ფრაგმენტებს, ნაუკბათევად აყრილს და ევრაურებულ ადამიანთა მასტებს, გამოიხიზულ მიგრანტებსა და მოწონილე უსუსურ ბავშვებს და ქალებს. მამინ როცა ევროპული კავშირი ჩაფლულია გამადაფრებულ შიდა კამათი, კინ კლაონბასა და ჩურჩულ-გარიგებაში, თუ რომელმა ზევრმა ქვეყნანამ როდენობის ემიგრაცია მიღლოს ამ სიღრძეშე განწირული, დაბეჭავებული და ომებითა და სისხლისღვრით განაბეჭული ხალხისა. იმის მაგივრად, რომ ევრო-კავშირს დროულად გაეგზავნა და საომარ თეატრებზე განელაგებინა შეიარაღებული ძალები, ყველა ამ ტერორიზმზებულ ქვეყნაში, — ძირითადად ეკატორიალური და ახლოალ-მოსავლეთის სარტყელის გასწორება, და აღდევთობა რაიმა სახის წერიგი და ცივილიზებული გამგებლიბის ნორმები, დასავლეთელმა გლობალზატრიქტებმა კიდევ უფრო ჩაა-არცხეს და გამოამწვდიეს გაჩანაგებული კაცობრიობა შემზარება და კომუნარულ გამოუსავლობაში, სამხედრო სტრატეგიულ უზიათობაში, შედეგად ჩქარა ევროპა გახდება ნახევარ აფრიკანიზებული, ნახევარ გაახლოალმოსავლეთებული და ნანილობრივ გააზიებული. ასე რომ მომავალი თაობები შეისწავლიან და გაეცნობან ნამდვილ ევრიობას და ასეთივე ანალოგით ამერიკას, ისტორიული სახელმძღვანელოებიდან და თან დართული რიუჟებიდან.

რეველაციონარიზმი, იცხაკ დავიძის მიხედვით, უკუაქცევეს ამ დამდუპველსა და გამანადგურებელ კურსს, რეველაციონარიზმს მოაქს უკვე ყოველივე საუკეთესო ეკრობიდან, ყოველივე საუკეთესო ამერიკიდან, ყოველივე საუკეთესო რუსული თანამეგობრობის ქვეყნებიდან, ამ ვნებამიყენებულსა და განადგურებულ მხარეებსა და რეგიონებში, აფრიკაში, ახლო აღმოსავლეთში, ცენტრალურსა და სამხრეთ ამერიკაში, მორეულ აღმოსავლეთსა და ოკეანეთში. გლობალიზაცია უნდა ყოფილყო მოაზრებული იყოთაც საზღვრებისა და აბრივების მოშლა, ეს უნდა გამხდარიყო მანიშნებელი, რომ მსოფლიო ერთია და რომ ის წარმოადგინოს ერთ სამართლებრივ მიწოდებას.

არეობებით, ერთის მხრივ, და სოციალური ამორალობის განმასახიერებელი კაპიტალისტური და კომუნისტური „დემოკრატებს“ სისტემებს შორის. დაამატეთ ამას ინდი-ვიდუალური უმწენებისა და მასაბრძოვდ მასტერიალისტური დაწლურებისა და დაგლაზავების ასპექტებზე და სურათიც ადვილი ნარმოსალიციის იქნება. რეველაციის კიონიზმი თავს აღნებს ასეთი შეცდომებისა და ხარვეზების ფუჭსა და ამარ იღუზიებს და იძლევა ერთადერთი სწორი და მიზანშე-ზონილი გადაწყვეტილებების მიღებას და განხირცილებ-ბას. განა არაა დღეს ხათელი რომ ომები, შეხლა-შეტავებე-ბი, როგორც ი. დავიდო ხშირად აღნიშვნას, სისხლსაცვრა და კონფლიქტები გამონვეული არამართებული მიზეზე-ბით და მიმართული მცდარი მიზნებისა და ძირგამომპალი იდეალების განხორციელებისაკენ. სავსებით მართალია რეველაციონარიზმის დამაარსებელი, როცა აღნშანას მა-შინ როცა ე.წ. დემოკრატიული ცობა განიცდის დეკრადა-ციას, ხოლო კულტურული ცულგარიზმაციის მარნუებშია მო-ქცეული, როცა სახე ზე ანარქისტულ-მეტარცხების ხალცების ზრდის სახემ ყველა ავისმომასაწვებელი განტოტებით, როცა სახე ზე ყველა არსებითი ნიშანი, ახალი „ვაიმარის რესუბლიკის“ სინდირომის წამოტივტივებისა, რჩება მხ-ოლოდ ერთი პასუხი და ერთი გამოსაცვლი — რეველა-ციონისტიმი.ეს არ ეხება პოსტკაპიტალისტურ რეაქციო-ნარიზმს, არც პოსტკაპიტუნისტურ ნეორადიკალიზმს, არც სოკერებივით მომრავლებულ ფსევდორელიგიურ „გამოლ-ვიძებებს“. ეს შეეხება ყველა ჩვენგანის მარადიულოფასეუ-ლობებს, მოქცევის ნორმებს, დიას, მართლაც, რომ ტრა-გედიაა, როცა ერები, ხალხები მცდარ მიზნებს ეკიდებანა, მაგრამ გაცილებით უფრო ტრაგიკულია, როცა ხმილად კეთილშემომარი პიროვნებები ესწროვავინ და იძრმო-ასეთი მახინჯა, არაფრისმომცემი მიზნებს მიღწევისათ-ვის. ტრაგედია ისიც, რომ „სრულებრივი იდეოლოგიები“ ამოყურუყუტდებიან თავის კარიერის დასასრულის პირზე, ყოვლად გამავრანებელი შედეგებითა და სისხლიანი გენო-ციდებით.

გვსურს განსაკუთრებით გაუსვათ ხაზი, იმ გარე-მოებას, რომ შრომების ავტორო, ისრაელის სამთავრობო სტრუქტურების წევრი იცხავ დავიდი, რომელმაც თავის თავზე იწყინა საბჭოური კომუნისტური წყობის წყრომა და სუსზი, პირუთვნებდად და ობიექტურად შეიუთითებს თა-ნამედროვე დასავლეთის დემოკრატიულ კაპიტალიზმი

არსებულ, დაუძლეველსა და მძაფრ წინააღმდეგობაზე. ერთის მხრივ დემოკრატია (როგორც ფორმა), რომელიც მოიაზრება საკრებულოების, საჯაროობის, პიროვნება-თაშორისი კავშირების გამათანაბრებელ და გამაქეთილ-შობილებელ ფაქტორად, და მეორე მხრივ კაპიტალიზმი (როგორც შინაარსი), რომელიც ეფუძნება გადაჭარბებულ ინდივიდუალიზმს, როგორც ეგოისტურ სიხარუეს უმართებულო მომგებანობის ძიებას და სხვა არც თუ ისე დადგებით ზნეობრივ წისძნ-თვისისტებს. იცნავ დაყიდი ერთეულთი პირველია ამ მხრივ, რომელიც თანამდროვე დასავლეულიში აღმოაჩინა სხენებული წინააღმდეგობა, გაანალიზა სათა-ნადოდ და შესაბამისი დასკვნა გამოიტანა.

სოციო-კულტურულად ნიმშველელი და ეკონომიურად განვითარებადი გლობალზიანის ნაცვლად, დასავლეურმა პოლიტოლოგიამ ხელი შეუწყო მასების სტიქიურსა და სახიათო მიგრაციებს, ჩახლართულ-გადაჯაჭვული სასაზღვრო ბარეერების გასწვრივ, უკელვდნ ანუყდება უგზოუკვლო მოხვილავე დამშეულ ადამიანებს. სამხრეთი, რომელიც ჩრდილოეთს აწევბა შევლისა და რჩენის სათხოვნელად. ასეთ შემზარავ უმედობასა და უმისამართობამ საერთო მნიშვნელი ხდება საყოველთაო სიღატაკე, შემაშფოთებელი უშველებლობა და საერთო მორალური დაცუმულობა. ერები, საზოგადოებები, ინდივიდუები კულტურან და ყოველთვის იმსახურებენ, რომ ჰყავდეთ თავდადებული მსახური და არა გაუსხეშებული და გაპარაპაშებული ბიუროკრატები. კონსერვატიონულად თუ დემოკრატიულად გადაფერადებული ტირანები, შეინიბული ინკვიზიტორი პატრონები, ლიბერალურად შეფარდა-გებული და მოლამაზებული დესპოტები, ანარქისტულად სახეორინგებული სოციალისტები. მიმდინარე პოლიტიკურ-რელიგიური სისტემითა და ყალბი სულიერი მიმდინარეებით გამოწვეული მზარდი უქმაყოლება ინვევს შორსმიმავალ აგვედით დაქუცმაცებასა და დაშორიშორებას. უკვე გათიშვული და დეზინტეგრირებული საზოგადოებრივი ჩარჩოებისას, ახალი „რწმენა-რკულუბის“ წარმოშობის ეპიდემიით ყალბი სარჩმუნოებრივი რიტუალიზმით, მიკერძოებით, ღრმად ტენდენციური კულტურული წიაღსლებით. ყველა მათგანმა განიცადა სრული ბანკროტობა, ვერცერთის შეძლო მოენოდებინა ზნეობრივად გამართლებული და სოციალურად სუბლიმირებული სინდისიერ მგრძნობელობითი და აუცილებელი პასუხი დღევანდელი სინამდვილისათვის, როცა ადამიანები სხვადასხვა სახის შიმშილს განიცდიან: კვება-სანოვაგიას, სქესობრივს, ემოციონალურს და ა.შ. რეველაციონასტული სოციო-ეთნოკურატიის ხელმძღვანელობა საქირო ტრანცენდენტურ წიშა-სახეებავს ადეს შობის პროცესში არსებულ ჭეშმარიტ სახალხო მსახურების მომზღვეულებას, რაც ესოდენაა საჭირო საზოგადო წესრიგისა და ზნეობრივი სანიდრების შენარჩუნებისა და ანგარიშისათვის.

ჩევენ არაომიგერბისა და განძლებულიც ცეკვისათვეს.
ჩევენ არაომიგერბისა მოგანიზაციას წარმოვადგენთ,
დამხარე ტექნიკური პერსონალი ნებაყოფლიპითია, იცხაკ
დავიდი პირადად მთელ თავის დროს ენერგიას სწირავს
ამ მისიას, რათა წინ წასწიოს საზოგადოებრივად ესოდენ
მნიშვნელოვანი სულიერი და ინტელექტუალური საქმე.
ჩევენ მაღლიერებით ველოდებით ყველა პოტენციალური
შეომნირევლის მორალურსა და მატერიალურ დახმარე-
ბას. რეველაციონარისტული მოძრაობის დამფუძნებელი
და ყველა ჩევენგანი ამას ჩავთვლით გარკვეულ იდეოლო-
გიურ შემონირულებად, რათა უფრო გაღრმავდეს და გა-
ფართოვდეს მუშაობა ამ სასიცოცხლო მიმართულებით.

განვიხილავთ სათემო საკითხებს

306 და რისთვის „ჩახაზორა“ საქართველოს ეპისკოპოსის ისტორიისა და მთხოვნების მუზეუმი?

დარდი გაუმრავლდეთ,
ვინც უცხო კერპებისაკენ ისწრაფვის.
ჯსალმუნი 16,4

პარასკევს, 28 ოქტომბერს თბილისის დიდ ბეით ქნესეთში — სინაგოგაში ნაშუადღევის ტრადიციული ლოცვა — მინხა ჩვეულებრივად დაიწყო და ისევე ჩვეულებრივად დამთავრდა, როგორც მთავრდებოდა საუკუნეების განმავლობაში და მთავრდება ჩვენს დროში. ერთობ უჩვეულო რამ მინხის დამთავრების შემდეგ მოხდა: ახალგაზრდა ხაზანმა — მლოცველმა რახამიმმა ნამოიწყო საუბარი საქართველოს ებრაელთა ისტორიისა და ეთნოგრაფიის დავით ბააზოვის სახ. მუზეუმზე, აღნიშნა მისი მუშაობის დადებით მხარე, მერე კი ისეთი რამ თქვა, რაზეც ჩვენს ბეით ქნესეთში იძვიათად ლაპარაკობენ — პირდაპირ, აპარტედ არ განუცხადებია, მაგრამ რასაც გულისხმობდა, ნათქვამის ქვეტექსტი, აშკარა იყო: მორნმუნე ებრაელისათვის საქართველოს ებრაელთა ისტორიისა და ეთნოგრაფიის დავით ბააზოვის სახ. მუზეუმში შესვლა...

რა უნდა იყოს ასეთი მოიარებით საუბრის მიზეზი? მორნმუნე ებრაელებმა რატომ უნდა შევიკავოს თავი იმ მუზეუმში სტუმრობისაგან, რომელიც ჩვენი ნარსულის, ტრადიციების კვლევისათვის შექმნეს ჩვენმა ნინაპრებმა? თურმე, ამ მუზეუმში იუდეველთა რწმენისათვის მიუღებელმა რელიგიურმა ატრიბუტიკამ დაისადგურა — მუზეუმში შესულ ებრაელებს მათი რელიგიის, ამდენად, რწმენის შემლახავი, ატრიბუტიკა ეგებება. იუდეველ კი ამგარ გამოცემის ყოფნა ეკრანადან, ცოდვად ეოვლება. ხაზან რახამიმის ასეთი მინიშნება ძლიერ გამიკვირდა — ჩვენში, იქნება ეს ბეით ქნესეთი, თუ სხვა შეკრბულობა, საზოგადო ტკივილზე, ამათუებით პიროვნების უგანო საქციელზე, მხოლოდ ჩურჩულებენ, კამათში ჩაბმას ერიდებიან, იმასთან შეხლას, ვისი საქციელიც, ცხოვრების წესი, მიუღებლად მიაჩნიათ, გაურბიან — აუტკივარი თავი რატომ, რისთვის ავიტკივო.

„ვარდების რევოლუციამ“ ჩვენგანაც მოითხოვა მსხვერპლი — პროცესი სინაგოგის — რწმენის სახლისათვის მიუღებლად განვითარდა. ამ ნაკადში მოექცა ბევრი რამ: სინაგოგაში სეფერ-თორების (თორის გრაგნილი — მოსეს სუთნიგნეული) დაკარგვა, კარიერისტთა „მამხილებელი“ კრებების ჩატარება, ვითომ კომპრომატების დახვავება და ამით საკუთარი პერსონის ნამორჩენა, რელიგიური იდენტობის თვალსაზრისით არაკომპეტენტურ პირთა (სინაგოგაში!) აღზევება. ამას მოჰყვა საქართველოს მთავარი რაბინის — არიელ ლევინის გაძევება — გაძევებული იქნა ადამიანი, რომელიც საქართველოს ებრაელობის, მისი ახალგაზრდობის რწმენის განმტკიცების მისის ჩინებულად ასრულებდა — ერთი სიტყვით, „ვარდების რევოლუციის“ ექომ ებრაელობაში ველი მთლიანად ვერა, მაგრამ იმდენად მაინც მოასუფთავა, მოქმედება გაიოლებოდათ.

არადა, მტკიცედ მჯერა, საქართველოს ხელისუფალთ არაფრად სჭირდებოდათ და სჭირდებათ „თავისი კაცები“ სინაგოგაში. ესენი გახლდნენ და გახლავან გამგრძელებელი იმ ტრადიციისა, რომელიც

ებრაელებთან მიმართებაში იღიოთგანვე მოსდგამთ ქართველ სიუზერნთ, ქართულ ეკლესიას. მე გამიტირდება დავასახელო ქართველი მეფე, რომელიც ებრაელობისადმი ნეგატიურ დამოკიდებულებას ავლენდა. ხოლო რაც შეეხება ქართულ ეკლესიას, დაბეჯითებით შემიძლია ვთქვა: ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა ისტორიის პოზიტიურად განვითარებაში, მან პრინციპული — დადებითი — როლი ითამაშა და თამაშობს დღესაც. ქართული ტოლერანტობა სწორედ აქ იღებს სათავეს. ქართული ეკლესის ზოგიერთი ლადერი საგულდაგულოდ — მეცნიერულად — იკვლევდა საქართველოში ებრაელთა მოსვლა-დამკვიდრების, მათი ისტორიული მისის რაობას. არც თანამედროვე საქართველოს უზენაესი ხელისუფალი გახლავთ გამონაჯლისი — ებრაელობა მათთვისაც რჩება ამ მინის მკვიდრა, ამ მიწაზე ოფლდად-ენილ მეგობარ ერად და ადამიანების შეგზავნა (ალბათ, კითხველი გაფრთხილების მიმიხდება, რომ კომუნისტურ ხანას არ ველისხმობა) არა ვგონებ, დაე-

საჭიროებინა.

მაგრამ არიან ხელისუფლებასთან დაახლოებული ადამიანები, ცხადია, ებრაელთა შორის, რომლებიც თავად ინიშნავენ თავს ამათუებ პარტიის კაცებად — ნარმომადებრებად ებრაელობაში. აქ ხელისუფლება უშვებს შეცდომას, როცა ისტორიულ თემთან ერთი, თუ ორი ადამიანის გემოვნებაზე, შეხედულებაზე აგებს ურთიერთობას — ამ ადამიანებს, უმეტეს შემთხვევაში, აქვთ თავთავიანთი ინტერესები: პოლიტიკური, ეკონომიკური, საზოგადოებრივი, კარიერისტული. და ამ „უზტეროუცირებას“, „განაჩალინიკებულთა“ ზომიერების დაუცველობას, უფლებების გადამეტებას, თემში შეაქვს დაპირისპირება,

ხაზან რახამიმის მინიშნება არ მოენობდათ ხელისუფლების მიერ თავზე ხელგადასმულ იმ „უნტეროფიცრებს“, იმ „განაჩალინიკებულ“ შუაკაცებს, რომელთა რელიგიური იდენტობა დიდი კითხვის ნიშანის ქვეშ გახლავთ მოქცეული. მაგრამ რწმენის სიმტკიცის დაცვის გამო, რაბინებს დიდი გასაჭირიც დასტყდომიათ თავს — თუნდაც ცხინვალის ხახმების ბედი გავიხსნოთ: ზოგი დახვრიტეს, ზოგმაც ციმბირში, ყინვით დამზრალ მინაში ჩიყარა ძვლები.

ხაზანმა რახამიმმა გააკეთა ის, რაც სასულიერო პირს უნდა გაეკეთებინა. ეს მისი მოვალეობა გახლდათ და ამისათვის მადლობას არ იმსახურებს, მაგრამ თუ გავითვალისწინებთ, ამ ბოლო ნლებში თბილისის ებრაულ თემში შექმნილ დაპირისპირებას, ხელისუფლების უპირობო მთავარაჭერით გათამამებული თითო-ოროლა „ნაჩალინიკებს“ აგრესიულობას, ცხადია, მადლობას

იმსახურებს — მას არა მხოლოდ რწმენის სიმტკიცისათვის უზენა ბრძოლა, არამედ ამ „განაჩალინიკებულთა“ წინაშე ლავირებაც. სად მივიდოდით, ან ვიქნებოდით კი დღეს, ჩვენს წინაპრებს, მათს სულიერ ლიდერებს — რაბინებს რწმენის დაცვის საკითხში სულიერი სიმტკიცე რომ არ ედოთ თავს? ალბათ, არც ვიქნებოდით! ჰაინრიხ პაინეს ფრაზა: ებრაელებმა სამშობლო ჯიბეში ჩაიდეს, მუდამ თან ატარებდნენ და ამან გადაარჩინა, დღესაც არ კარგავს თავის მინიშნელობას — ჯიბეში ჩადებულმა სამშობლომ — თორამ — რწმენის წყარომ გადაარჩინა ებრაელობა ასიმილაციას.

ტორიტეტებისადმი მორჩილებამ განაპირობა, მინდა გავიხსენო ის, თუ როგორი იყო მუზეუმის აღდგენის პროცესი:

გასული საუკუნის 80-იანი წლების დასასრულს, 90-იანის დამდებარება ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა ასოციაციაში ხშირად ვსაუბრობდით ებრაელთა მუზეუმის თაობაზე. ვსაუბრობდით ასოციაციის დაბაზის სხდომების შემდეგ, პირადი შეხვედრებისას, ოჯახებში, კულუარებში. მახსოვებს, ის დღე, ასოციაციის თავმჯდომარებ — გივი ლამბაშიძემ დარბაზის ერთ-ერთ სხდომაზე განასახილებად რომ ნარმადინა ებრაელობა ასიმილაციას.

ყოველი რელიგია ერის კულტურის ნაწილია. ყოველ რელიგიას აქება თავისი დოგმები, რომელსაც მტკიცებული, საზოგადოებრივი, კარიერისტული. და ამ „უზტეროუცირებას“, „განაჩალინიკებულთა“ ზომიერების დაუცველობას, უფლებების გადამეტებას, თემში შეაქვს დაპირისპირება, არა ვგონებ, დაე-

მისი კვლევები, ამ კვლევების მნიშვნელობა საქართველოს, მისი ებრაელობის ისტორიის შესწავლისათვის. ამ მუზეუმში ბევრი ლირსეული ქართველი მეცნიერი მსახურობდა. ებრაელთაგან, უმეტესად ებრაული სკოლის აღზრდილები, რომელიც მონაციად და დარბაზის ერთ-ერთ სხდომაზე განასახილებად რომ ნარმადინა ებრაელობა ასიმილაციას. მინიშნელობა საქართველოს, მისი ებრაელობის ისტორიის შესწავლისათვის. ამ მუზეუმში ბევრი ლირსეული ქართველი მეცნიერი მსახურობდა. ებრაელთაგან, უმეტესად ებრაული სკოლის აღზრდილები, რომელიც მონაციად და დარბაზის ერთ-ერთ სხდომაზე განასახილებად რომ ნარმადინა ებრაელობა ასიმილაციას.

მაგრამ... განამუშავებულ „ექიმთა საქმეს“, თითქოს ი. სტალინის ებრაელ მარქიზების და ა. შ. მადლიდვილის უგლისყრობაში და ა. შ.

მოკვდინება ეწადათ, ეს მუზეუმიც შეინირა — ხელისუფლების დადგენილებით, მთელს საბჭოთა კავშირში სხვა ეპრაულ ისტორიულებათან ერთად, თბილისის ეპრაელთა მუზეუმიც გაუქმდა. მისი ექსპონატები რესპუბლიკის სხვადასხვა მუზეუმში გადანაწილდა. იავარიქმნა ამდენი წლის ნაღვანი. დაიხურა სინაგოგები. დიდი დიქტატორი ებრაელთა მასიურ გადასახლებას ამზადებდა. შუა აზიასა, თუ ციმბირში, ეპრაელობისათვის ბარაკებს ახორხოლავებდა. მახსოვს, მამაჩრმის მიერ შინომოტანილი უზარმაზარი უზოგები(!) — ებრაელთა აყრა-გადასახლებას ხვალ თუ არა, ზეგ ელოდნებ. მოგვიანებით, აგერ, 90-იან წლებში, საქართველოს პრეზიდენტის თანაშემწე, მწერალი, მკვლევარი ვლადიმერ ალფენიძე ლიმილით მიამობდა: სტალინმა სკკპპოლიტბიუროს სხდომაზე ებრაელთა გადასახლების საკითხი რომ დასვა და დადგენილებაც მიიღო, შინკმაყოფილი წავიდა. ორი დღის შემდეგ კი თავის ოთახში დამბლადაცემული იატაკზე იპოვესო.

ვინათგან გადასახლების მოთავე
ალესრულა, გადასახლება აღარ
განხორციელდა, მუზეუმი კი უკვე
დახურული იყო.

ახლა კი ასოციაციის დარბაზის სხდომაზე განვიხილავდით რა მუზეუმის აღდგენის საკითხს, იმა-ზეც დაინტენტო პქნბა, თუ ვისი სახელმძღვანელოსა უნდა ყოფილიყო იგი — ერთ-ერთი იმ მეცნიერთაგანისა, რომელთაც მუზეუმის არსებობას დიდი წვლილი დასდეს, თუ..

კარგად აღარ მახსოვეს, თუ ვინ წა-
მოაყენა წინადადება მუზეუმი დავით
ბააზოვის სახელობისა იყოს. დარ-
ბაზის ორი წევრის გვარი მიტრია-
ლებს თავში, მაგრამ არა ვარ დარ-
წმუნებული, რომ სწორედ ისე იყო,
როგორც ჩემს მეხსიერებას შემორ-
ჩა. ამიტომ მათი დასახელებისაგან
თავს ვიკავებ (იქნებ, გ. ლამბაშიძემ,
ან შ. წინუაშვილმა დააკონკრეტონ?)-
მათ ალბათ, სხდომის ოქმიც ექნე-
ბათ). დარბაზის წევრებმა კი დავით
ბააზოვის სახელის გაცოცხლებას
თითქმის ერთხმად დავუჭირეთ მხ-
არი — ტანჯული, დიდი ქართველი
ეპრაელი მოღვაწის ფიგურა ყოველი
წევრგანისათვის ერთობ მიმზიდველი
გახდათ.

შედგა სათანადო დოკუმენტი —
მინისტრთა კაბინეტში გასაგზავნი
წერილი. ბუნებრივა, ყოველ ჩვენ-
განს ძლიერ ენადა მუზეუმის აღდგე-
ნა, მაგრამ განსაკუთრებული როლი
მაინც უკეთილშობილესმა პიროვნე-
ბამ — საქართველოს მეცნიერე-
ბათა აკადემიის იმდროინდელმა
ვიცე-პრეზიდენტმა, აკადემიკოსმა
ანდრია აფაქიძემ შეასრულა. გივი
ლამბაშიძე დღეს ჩემი მეგობარი
და თანამებრძოლი აღარ არის —
მთავრობასთან სიახლოეს შანსი
ხელიდან არ გაუშვა (ალბათ, ასეც
სჯობდა: ჩემთან მეგობრობით ჩემს
წიგნებს თუ მიღებდა გულთბილი
ნარწერით და არა სახელმწიფო ჯილ-
დოებს), მაგრამ ჭეშმარიტებისათვის
მე არ მიქცევია ზურგი — გივი ლამბა-
შიძისა და შალვა ჩინწუშვილის ლეან-
ლის მიჩქმალვა, უღირსობა იქნება.
გივი და შალვა ერთობ გონივრულად
იყენებდნენ ბ-ნი ანდრიას ავტო-
რიტეტს და ისიც დაუშურველად
იღწვოდა. მალე მთავრობამ მიიღო
დადგენილება კომუნისტების მიერ
გაუქმებული მუზეუმის აღდგენის
თაობაზე:

ზეიად გამსახურდიას ზეობის
ხანა იდგა.

მუზეუმი კულტურის სამინის-
ტროს სისტემაში მოქცა. მის არ-
სებობას ბიუჯეტი აფინანსებდა.
ამით ხელისუფლებამ კეთილი ნება
— არა მხოლოდ მუზეუმის არსი-
სადმი, ებრაელობისადმი დამოკიდე-
ბულება გამოხატა. დირექტორი

წალვა წინუაშვილი გახდა. მუზეუმი
მეფის რუსეთის ებრაელ ჯარისკაც-
თა თითქმის იავარქმნილ შენობაში
მუშაობდა. ვერ ვიტყვი, რომ მუზეუმ-
ში დიდი სამეცნიერო მუშაობა გაიშა-
ლა, მაგრამ იმ ეტაპზე მთავარი მისი
არსებობა გახლდათ. იმ წლებში ამ
შენობაში სისტემატურად ვიკრი-
ბებოდით. იმართებოდა მსჯელობა
სადღეისო საჭირობოროტო საკითხე-
ბზე. მიუხედავად იმისა, რომ თავით
იჩინა ეგოცენტრიზმის, შენ-ჩემობის
ტენდენციამ და აჩქეფდა წყალქვეშა
დინებანი, ჩვენ მაინც ვინარჩუნებ-
დით ერთიანობას. მძიმედ, მაგრამ
მაინც გამოვდიოდით საბჭოური
კარჩაკეტილობიდან, მაგრამ როცა
შ.წინუაშვილის, შ.ჩიკვაშვილის და
ჩემი ინიციატივით საქართველოს
ებრაელობის სტრუქტურულ გაერ-
თიანებაზე (ამას ჩვენგან პრინციპუ-
ლად მოითხოვდნენ საერთაშორისო
ებრაული ორგანიზაციები, იქნებოდა
ეს იერუსალიმსა, თუ ვაშინგტონ-
ნიუ-იორკში) მიღდგა საქმე, ხედვათა
განსხვავებულობა თვალსაჩინო გახ-
და. სტრუქტურული გაერთიანების

მოწინააღმდეგენი ათას მიზეზს
იდებდნენ იმისათვის, რომ გაერ-
თიანება არ შემდგარიყო. ერთ-
ერთმა ძალიან „სერიოზული“ დას-
აბუთებაც წარმოგვიდგინა: „როცა
გამსახურდია დასავლეთ საქართ-
ველოდან თბილისისაკენ მოიწევს,
ეპრალები გაერთიანებაზე რატიომ
ვმსჯელობთ?! ფრთხილად იყავით!“
ამან რომ არ გაჭრა, მოგვიანებით:
„ჩეჩჩენთში ომი მიდის და რომ გვითხ-
ავენ, რისთვის გაერთიანდით, რასა
უპასუხებთ?!“ შალვა წინუაშვილს,
თმა მართლა დაუდგა ყალყზე. კუ-
რიოზები სხვაც ბევრი იყო. ოდესმე
მივუბრუნდები. ერთი სიტყვით, ვნე-
ბები გახურდა, გავარვარდა.

შ. წინუაშვილმა რომ ისრაელს
მიაშურა, მუზეუმის დირექტორი გ-

လာမိုးဆိုင် ဂားစွာ၊ ဂါဒို စာလောင် ဖြစ်လျှင် ပုဂ္ဂန်လုပ်တာ ဂားလွှာ ပြုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါက အရ မိမာရတဲ့ ဘုရားလူ ပို့စံနေဆိုခဲ့ပဲ။ မိမာရတဲ့ ဘုရားလူ ပို့စံနေဆိုခဲ့ပဲ။

რაოდენ გაორებული, ორჭოფუ-
ლიც არ უნდა იყოს ჩემი დამოკიდე-
ბულება საქართველოში ეპრაელთა
დასახლების 2600 წლოვანი იუ-
ბილეს ხელმეორედ ჩატარებისად-
მი, ამ მონაფიქრს ეს გამართლება
შეიძლება მოექცნოს — აღდგენი-
ლი იქნა დანგრევის პირას მისული
„სალდატსკი სინაგოგა“. ეს ძალიან
კარგია, მაგრამ მტკიცედ მჯერა:
დიდებული ქართველი მეცენატი
— ბიძინა ივანიშვილი ამ იუბილეს
მომზიზეზების გარეშეც არ იტყოდა
უარს სინაგოგის რეკონსტრუქციაზე
— თანამედროვე საქართველოში მან
იმდენ ისტორიულ ძეგლს დაუბრუნა
სიცოცხლე, ქართულ კულტურას,
სპორტს, მეცნიერებას ისე ამოუდგა-
გვერდში და, ვიცი რა მისი პოზი-
ტიური დამოკიდებულება ეპრა-
ელობისადმი, ამ წინადადებაზე არ
იტყოდა უარს. შემთხვევითი არ არის
ფრაზა, რომელიც ბრძენენაცმა შიმონე
პერესმა უთხრა ბიძინა ივანიშვილს:
„თქვენ ეპრაელი ხალხის ნამდვილი
მეგობარი ხართ.“

„სალდატსკი სინაგოგის“ სავა-
ლალო მდგომარეობის ამბავი ბი-
ძინა ივანიშვილამდე ჯ. ხუხაშვილმა
მიიტანა. დიღმა მეცენატმა კი ის
ქმნა, რაც არაერთხელ უქმნია —
„სალდატსკი სინაგოგა“ ფაქტიუ-
რად ხელახლა აშენდა. ხუხაშვილმა

კი ისე დაიჭირა თავი, თოთქოს ბ-მა
ივანიშვილმა სინაგოგა არა ეპრაელა
ხალხის საქართველოში ისტორიულა
მისის გათვალისწინებით ააშენა
არამედ...

დღეს იგი ამ მუზეუმის პატონ
პატრონად იგულვებს თავს, მისი
სამეცნიერო მუშაობა კი ისევე
აიტერესებს, როგორც მოზამბიკის
პარლამენტისა. მისთვის ეს არის
მოედანი, ფართობი, სადაც იმას გაა-
კეთებს, რაც მოესურვება. ებრაელ-
თა წარსულისა და ეთნოგრაფიის
მუზეუმს შეუთავსა სრულიად სხვგ
საზოგადოებრივი ინსტიტუტი — აქ
ამ შენობაში შექმნა და დაასადგურ
ქართველთა და ებრაელთა 26-საუ-
კუნოვანი მეგობრობის საზოგა-
დოება. ამავე მუზეუმშივე „დასახ-
ლდა“ ქართველთა და ებრაელთა
მეგობრობის მუზეუმი, თითქოს
საქართველოს ებრაელთა ისტო-
რიის კვლევა ქართულ-ებრაულ
ურთიერთობის, მეგობრობის კვლ-
ევასაც არ მოიცავდეს.

რატომ მოხდა ასე? იმიტომ რომ
ხუსაშვილს ჰგონია, ქართველთა და
ებრაელთა მეგობრობაზე საუბარი
მან წამოიწყო, მის აპოლეგეტად მიიჩნია
ნევს თავს და თუ ამ თემას ძლიერ არ
წამოსწევს წინ, თუ ის არ იზრუნებს
ამ მეგობრობის პოსულარიზაციაზე
ცუდად იქნება საქმე. ქართველობა
კი არა მხოლოდ უხნოვანესი ერია
თავისი რელიგიის პატივისმცე
მელი — ამ რელიგიის ერთგულე
ბას, არაერთი ქართველის სიცოცხე
ლე ემსხვერპლა, ისევე როგორც
იუდეველისა — იუდაიზმს. აქედა
გამომდინარე, არ უნდა გაგვიკ
ვირდეს, არ უნდა ავლელდეთ, თუ
ქართველთა და ებრაელთა 26-საუ
კუნოვანი მეგობრობის მუზეუმში
ქრისტიანული რელიგიის სიმბოლიკ
დაიდება ბინას. ეს სასესხით ბუნე
ბრივი წელილიბრივი რამ ახორავ

ოსმალი, ჩეკელებითი ირა გა გამლავთ
ჩვენს ჯამაათს მაშინ უნდა ამოღოდ
ხმა, მაშინ უნდა აეტეხა განგაში
როცა ებრაელთა ისტორიისა და ეთ-
ნოგრაფიის მუზეუმს **სხვა ფუნქ-**
ციაც შეუთავესეს, მაგრამ ჩვენი უპ-
ირველესი საფიქრალი ხომ ის არის
„მე რატომ ავიტყივო აუტკივარ-
თავი!“ დღეს საქართველოს ებრაელ-
თა ისტორიისა და ეთნოგრაფიის დ-
ბააზოვის სახ. მუზეუმი არსებობს
მაგრამ... საზოგადოებამ ეს ნაგე-
ბობა იმით უფრო იცის, რომ აյ ორი-
ერის შვილთა შეხვედრები ეწყობა და-
რა არის მოულოდნელი იმაში, რომ
აյ სტუმრად მოსულ არაებრაელებს
თავისი გულის საამო რელიგიური
რეკვიზიტი დახვდეს. იგი ებრაელთა
მუზეუმში კი არ მოდის, ქართველთა
და ებრაელთა 26-საუკუნოვანი მე-
გობრობის საზოგადოებაში!

ს ნათელი სხივია, ანგარებით რომ არ უნდა გაეკარო. ქართულ-ებრაულ ურთიერთობაზე ჩვენი წინაპრები დიდებულად წერდნენ: „ქართულ ისტორიაში ვერ შეხვდებით იმას, რომ ქართველი ერი დესპოტურად მოპყრობოდეს სხვა ერს და ახლა საჭიროა ჩვენი ვალი გადავუხადოთ მათ მაგარი ფრაზებით, ყვირილით და ლაპარაკით კი არა, არამედ საქმით. ჩვენი ეროვნება, თუკი ჩვენში შეგნება გაძლიერდება, არამცულ ხელს არ შეგვიშლის ქართველი ერის სიყვარულში, არამედ ნათლად დაგვანახებს ჩვენს ვალს მათ წინაშე“ ამას ზუსტად საუკუნის წინათ, გაზეთ „სამშობლოში“ წერდა, სულმანათი დავით ბააზოვი, რამაც ექვსი ათეული წლის შემდეგ, შთამაგონა ასეთივე სათაური მიმეცა ქართველთა და ებრაელთა ისტორიულ ურთიერთობაზე, ქართველთა და ებრაელთა ურთიერთ პატივის ცემაზე დაწერილი პიესისათვის — „ვალი“. რის გამოც ზოგიერთმა ებრაელმა, თავი ერის მამებად რომ მოჰკონდათ, ლამის აუტოდაფე მომინებს: „რა ვალი აქვს ებრაელობას ქართველობისაო!“ თავადაც კარგად იცოდნენ სულიერება, ამაღლებული ზნეობრივი კატეგორიები ჩარჩულ ურთიერთობაში რომ გადაჰქონდათ, მაგრამ თავად — ინტრიგის მოთავენი — ჩრდილში იდგნენ, სხვებს იყენებდნენ, სხვებს აყვირებდნენ, მათს შორის ჯ-ხუხაშვილსაც (თუმცალა, მანამდე, ამ კომპანიის დაწყებამდე, ჩემზე სწორედ ამ პიესის გამოისობით, შეუსვენებლივ ქება-დიდებას აღავლენდა). რა ექნათ — მასას სხვაგვარად ვერ მოატყუებდნენ და ვერ ამიმხედრებდნენ. მაინც ვერაფერს გახდნენ — მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს, ისრაელის პრესაშიც გამოიტანეს ეს სიბინძურე, ვერას გახდნენ, რადგან ხალხი ყველაფერს ხვიობა

როცა ხელისუფლების სათავეში ებრაელობისადმი ერთობ პოზიტიურად განხყობილი პირი ექცევა და 70 წელს შიღნეული სპორტული კომენტატორი ამ თემის აუკირებით ცდილობს ყურადღების მიქცევას, ცოტა მეტი დაფიქტებაა საჭირო: 2012 წლის დასასრულს ხუსაშვილმა გამოაცხადა: აქამდე ფეხბურთის კომენტატორი ვიყავი, დღეიდან ქართულ-ებრაული მეცნიერების კომენტატორი უნდა გავხდეო. თა საქართველოს ეპლატა

და საერთო უკლიმბი ეთნოელექტ
ისტორიისა და ეთნოგრაფიის
დ.ბაზოვის სახ მუზეუმი „ჩა-
ჩოჩა“ — (ხაზგასმა ყველგან ჩემია.
გ.ბ.).

მინდა აქვე დავსვა ერთი კითხვა. ნუ ჩამითვლით მას უხერხულად და უადგილოდ: რატომ გვავინიშვდება, რომ საქართველოში სხვა ერებიც ცხოვრობენ, ზოგი მათგანი ჩვენზე

